

ȘTEFAN CEL MARE – LUMINA VIE A VASLUIULUI

Violeta Luca, Cristina Verman

“Domn adevărat, viteaz, cuminte, iubitor de țară și de neam din clipa întâia până în cele din urmă.... Într-însul găsisse poporul românesc cea mai deplină și cea mai curată icoană a sufletului său: cinstit și harnic, răbdător fără să uite și viteaz fără cruzime, strașnic în mânia și senin în iertare, răspicat și cu măsură în grai, gospodar și iubitor al lucrurilor frumoase, fără nici o trufie în faptele sale, care i se par că vin printr-însul de aiurea și de mai sus.”

Cuvintele lui Nicolae Iorga reușesc să contureze un portret complet al ilustrului domnitor, subliniindu-i trăsăturile care i-au deschis drumul spre cea mai înalta treaptă a istoriei.

Fiu al lui Bogdan al II-lea și nepot al lui Alexandru cel Bun, Ștefan a fost aclamat ca domn, potrivit tradiției, de o mare adunare a țării “Întru mulți ani de la Dumnezeu să domnești Și l-au pomăzuit spre domnie mitropolitul Theoctistu ...” cum scrie cronicarul.

« În anul 6965 (1457) luna aprilie 12, în Joia mare, Ștefan Voievod a venit de la munteni și a dobândit întâia biruință asupra lui Aron Voievod, pe Siret, la Doljești ». Aceasta este consemnarea primei victorii a lui Ștefan, pe care istoria și țara l-au numit « cel Mare ».

Programul reformativ al voievodului a îmbinat acțiunea de centralizare și consolidare a instituțiilor statului cu activitatea diplomatică și militară de apărare a ortodoxiei, creația arhitectonică și literară dominând astfel istoria Moldovei pentru mai bine de jumătate de secol.

Bucurându-se de sprijinul celor mulți, dispunând de o armată bine pregătită și puternică, de numeroase fortificații așezate în locuri strategice cu chibzuință, Ștefan – el însuși viteaz comandant de oști – a respins numeroase atacuri ale dușmanilor de moment sau mai vechi ai țării.

Victorii importante a dobândit la Baia în 1467, la Lipiști în 1470, la Vaslui în 1475 și la Codrii Cosminului în 1497.

Înceștarea cea mai mare avea s-o aibă însă cu oștile otomane. Ca urmare a refuzului de a se prezenta la Poartă și chiar de a mai plăti tribut, temutul sultan Mohamed al II-lea, cel care cucerise Constantinopolul în 1453, îl trimite pe cel mai bun pașă al său – Soliman – cu o armată de circa 120000 de oșteni spre Moldova.

În evidență inferioritate numerică, Ștefan nu dispunea de o oștire mai mare de 40000 de viteji precum și de aproape 9000 de secui, unguri și polonezi veniți în ajutor, voievodul român a adoptat o tactică ce s-a dovedit a fi genială.

Comparația folosită de Nicolae Iorga: „Podul Înalt este Termopile al nostru” este pe deplin întemeiată. Lovite din față și lateral, induse în eroare asupra direcției unde se afla grosul oștirii moldovene de buciumele și trâmbețele puse de domn să le atragă în valea îngustă a Bârladului, învăluite în ceața deasă care se

lăsase, trupele otomane au cedat sub presiunea atacului cavaleriei și pedestrașilor lui Ștefan care au obținut victoria de la Vaslui la 10 ianuarie 1475.

Iată cum evocă Nicolae Iorga cea mai strălucită victorie a Moldovei asupra turcilor: „Strivind trupuri care făcuseră a doua oară un „pod înalt” deasupra râpei în care curgeau acum valuri roșii, deasupra tinei, spahiii în haine bogate, pe cai arăpești, se aruncaseră asupra izvorului săgeților... Și în ziua aceea de marți, a desăvârșitei biruințe – cea mai mare din viața lui Ștefan și asupra celui mai puternic dușman – și miercuri și joi, pâlcuri de vânători se ținură în urma dușmanului”

Însuși cronicarul turc Sa'adeddin recunoaște că: „A fost un grozav măcel și puțin a lipsit să nu fie cu toți tăiați în bucăți și numai cu mare greutate Soliman pașa și-a scăpat viața cu fuga.”

Această pagină de istorie victorioasă a rămas vie și în timp nu și-a pierdut strălucirea, ci și-a sporit-o.

Vasluiul e învăluit de lumina istoriei dăruită de Ștefan cel Mare. Șesurile din jur, dealurile, pădurile și satele poartă amprenta lăsată de ilustrul voievod: pădurea Chițocului, șesul Racovei, dealul Pușcașului, șesul Bârladului, Căntălăreștii, Movila lui Burcel...

Zidurile Curții domnești din Vaslui au rămas ca mărturie că aici și-a făcut Ștefan cel Mare planurile de luptă împreună cu curtenii săi. Aceasta a fost construită de domnitor pe ruinele vechii Curți domnești ce fusese zidită de Ștefan, fiu al lui Alexandru cel Bun pe vremea când împărțise Moldova în două cu fratele său Iliaș, iar Vasluiul era capitala „țării de jos”

Ștefan cel Mare a adus la cunoștința întregii creștinătăți, la două săptămâni după victorie, vestea zdrobirii oștii otomane, relatând: „și i-au înfrânt și i-au adus sub picioarele noastre și pe toți i-au trecut sub ascuțișul sabiei, pentru care lucru Domnul fie lăudat”. Astfel numele Vasluiului, legat de marea victorie, a apărut în înscrisurile domnești pe la toate curțile principilor Europei.

Pentru izbânda sa, Ștefan cel Mare a mulțumit lui Dumnezeu în felul în care se obișnuise și anume ctitorind o biserică.

Biserica Sfântul Ioan Botezătorul a fost înălțată în cuprinsul Curților domnești și dacă acestea s-au năruit, biserica s-a păstrat, suferind unele modificări cauzate de puternicele cutremure din sec. al XIX-lea. Aceasta a fost începută în aprilie 1490 și terminată în mai puțin de cinci luni, după cum reiese din inscripția originală în limba slavonă, aflată pe peretele de apus al bisericii, lângă ușa de la intrare.

Din informațiile călătorilor străini se consemnează știrea extrem de prețioasă privind existența picturii interioare și exterioare a bisericii. A trecut în decursul sutelor de ani, prin greutăți deosebite: războaie, jafuri, cutremure, ceea ce s-a repercutat și asupra fondului de carte liturgică. În uz curent se mai află un APOSTOL și un TIPICON, celelalte cărți rare din patrimoniu fiind cedate în custodie Oficiului Patrimoniului Cultural Național.

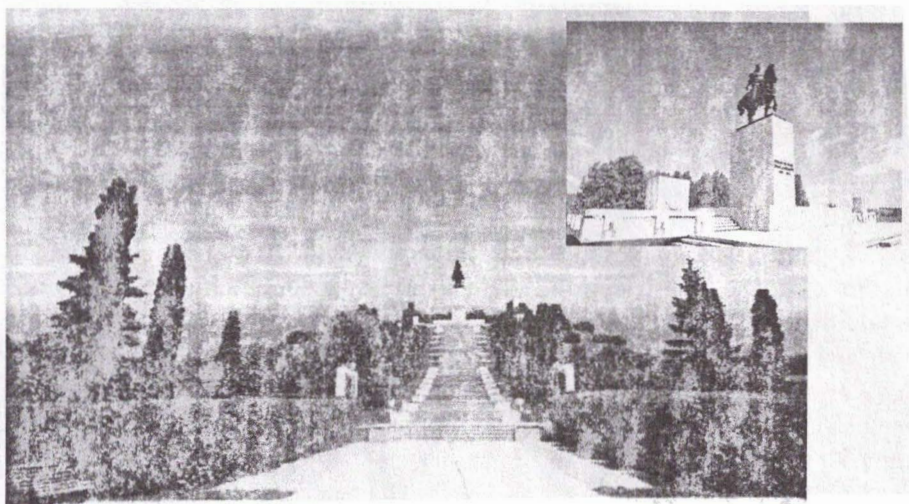
Dintre odoarele mai vechi ale bisericii care fac parte sau au făcut parte pot fi menționate clopotul cel mare, jilțul domnesc, potirul de argint.

În 1653 Paul de Alep menționa că „Aici la Vaslui curtea, băile, locurile de plăcere sunt toate ale lui Ștefan vodă, precum și mândra și superba biserică cu o

elegantă cupolă peste măsură de înaltă. Totul în ea, jur împrejur e bolți și arcuri, pe care sunt picturi și chipuri ale tuturor sfinților ...”

Timpul nu a șters nicicum din amintirea ilustrului voievod, iar Vasluiul îi aduce mereu omagii, unele din ele fiind monumente mărețe. Astfel, la Podul Înalt, pe locurile unde au răsunat chemările bătăliei, țipete de groază și urale de bucurie, s-a ridicat o statuie realizată de către sculptorul Mircea Ștefănescu. Datorită înălțimii sale este vizibilă de la câțiva kilometri, amintind mereu celor ce o privesc de victoria moldovenilor. Statuia a fost dezvelită de Sfântul Ștefan, la 27 decembrie 1975, la sărbătorirea a 500 de ani de la marea bătălie.

În piața civică a municipiului Vaslui se înalță altă statuie a domnitorului, înaltă de 5 m, fiind realizată de sculptorul Iftimie Bârlădeanu în anul 1972, ca mărturie a omagiului pe care locuitorii l-au adus celui ce a dat strălucire în timp acestor locuri.

Nu poți trece prin Vaslui fără ca acest monument să nu-ți atragă atenția și să te facă să te oprești măcar o clipă și să te înclini.

Astăzi, noi dascălii ducem mai departe „povestea” marelui voievod, iar copii sunt cei care o primesc în inimile lor, acolo încolțește încet dragostea pentru Ștefan cel Mare, pentru istoria neamului, pentru Vaslui. Și nu e lecție de istorie sau de limba și literatura română care să facă referire la Ștefan cel Mare și care să nu aprindă în noi o flacără, o lumină specială pe care să o dăruim cu toată dragostea copiilor. Aceștia primesc lumina și o poartă mai departe.

Astfel, pe lângă lecțiile cu caracter special, am organizat cu prilejul Simpozionului dedicat marelui voievod, o expoziție de desene în cadrul căreia copii și-au așternut pe colile albe imaginația în joc de culori și forme, mângâiate de sentimentele lor pure.

De asemenea, am desfășurat un concurs de istorie „Ștefan cel Mare – domn și erou” în cadrul căruia elevii au demonstrat cunoștințe temeinice privind viața mărețului voievod.

În paginile revistei „Nouă”, nr. 4, ianuarie 2004, copii au publicat creații prin care și-au exprimat sentimentele de dragoste și respect față de domnitorul ce, prin eroismul și patriotismul său, și-a lăsat o amprentă puternică asupra Vasluiului și a locuitorilor săi.

Iată câteva din aceste creații în versuri:

Vasluiul legendar

*O vatră de istorie strălucitoare,
Legendă cu eroi de timp cântați,
Vaslui, cetatea cea biruitoare
Se-nalță între Nistru și Carpați.*

*Se-ntind în jur și dealuri, și-o câmpie
Tăiată de un râu ce curge lin.
S-aud din vremi chemări de bătălie
S-aud urale, cântec și suspin.*

*Biserica de piatră stă astăzi mărturie
Măreței biruințe a lui Ștefan.
În sufletele noastre legenda va fi vie,
Va străluci mai tare an de an.*

(Georgiana V., cls. a III-a B)

Ștefan – lumina vie

*Mărite, în fața ta mă-nchin,
Tu ai luptat cu vitejie
Pentr-al poporului destin
Ai dăruit doar bucurie.*

*Când sabia o ridicai,
Ostenii te urmau voioși.
Să apere al țării plai
Să lupte-alături bucuroși.*

*Tu pentru noi ești o lumină
Ce strălucește-n veșnicie.
Și-n timpul care o să vină
Vei fi lumina cea mai vie..*

(Iulian M., cls. a III-a B)

La mormântul lui Ștefan

*La mormântul tău, Ștefane,
Am venit să mă închin,
Tu ai doborât dușmanii
Și ne-ai scăpat de păgâni.*

*Putna e mormântul tău,
În Suceava îndepărtată,
Unde vine lumea toată,
Și se roagă tot mereu.*

(Roxana C., cls. a III-a B)

Exprimându-și bucuria și omagiul lor pentru marele voievod prin cuvinte, tinerele vlăstare sunt dovada vie că **lumina lui Ștefan cel Mare strălucește mai tare aici, la Vaslui.**

STEPHEN THE GREAT – THE ALIVE LIGHT OF VASLUI

SUMMARY

The great Romanian historian, Nicolae Iorga considered that Stephen the Great was “A true ruler, brave, devoted to his country and to his ancestry, from the first day till the end...”, through simple words succeeding to contour a complete portrait of the illustrious ruler, accentuating his features which have opened his road to the highest level of the history.

That's why, the young offspring's of the School nr. 9 named “Vasile Alecsandri” from Vaslui County expressed their joy and homage for the great military ruler through words, and for this, these students represents the alive proof that the light of Stephen the Great glows even harder here, in Vaslui.

BIBLIOGRAFIE

Bran Dumitru, Zugravu Aurel, Bauman Ion, *Vaslui-600. Schiță monografică a județului Vaslui*, București, Editura Ion Creangă, 1975.

Popescu Matei Marin, *100 de ... personalități din evul mediu românesc*, București, Editura Ion Creangă, 1981.

Sadoveanu Mihail, *Viața lui Ștefan cel Mare*, București, Editura Eminescu, 1982.

Papacostea Șerban, *Ștefan cel Mare - domn al Moldovei*, București, Editura Enciclopedică, 1990.

„*Nouă*”- revista Școlii nr. 9 „Vasile Alecsandri” din Vaslui, nr. 4, ianuarie 2004.